

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ X**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Apud antīquos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant.

β) Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

γ) Postea lūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam munit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α' με τις ετυμολογικά συγγενείς νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β'. Δύο λέξεις της στήλης Α' περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
1. domi	α. απόπειρα
2. pericula	β. αμυντικός
3. possumus	γ. παράφορος
4. posita	δ. αποδόμηση
5. munit	ε. δεσποτισμός
6. transferet	
7. parabant	

Μονάδες 10

B.6.α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις:

minima	είναι στο
deōrum	είναι στο
liberi	είναι στο
ab Lavinio	είναι στο
Aenēae	είναι στο

Μονάδες 10

15473

- β) Στις φράσεις *concordia maxima* (κείμενο α) και *Postea Iūlus, Aenēae filius* (κείμενο γ) να επισημάνετε τη συντακτική λειτουργία των λέξεων *maxima* και *filius*, δηλώνοντας και τις λέξεις που προσδιορίζουν (Μονάδες 4) και να μετατρέψετε τους όρους *maxima* και *filius* σε δευτερεύουσες αναφορικές προσδιοριστικές προτάσεις, επιλέγοντας το σωστό γένος της αναφορικής αντωνυμίας, ανάλογα με τον προσδιοριζόμενο κάθε φορά όρο, τον οποίο και θα αντιγράψετε. (Μονάδες 6)

Μονάδες 10

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15473-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A α) Στους αρχαίους Ρωμαίους υπήρχε πάρα πολύ μεγάλη ομόνοια αλλά (υπήρχε) ελάχιστη πλεονεξία. Οι Ρωμαίοι (ήταν) γενναιόδωροι στη λατρεία των θεών αλλά ήταν φειδωλοί στο σπίτι/στην ιδιωτική (τους) ζωή. Συναγωνίζονταν μεταξύ τους ως προς τη δικαιοσύνη και φρόντιζαν (για) την πατρίδα. Στον πόλεμο απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη και αποκτούσαν συμμαχίες με ευεργεσίες.

β) Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκονται στους νόμους. Όπως τα σώματά μας χωρίς τον νου/πνεύμα (δεν στέκονται/υπάρχουν), έτσι και η πολιτεία χωρίς τον νόμο δεν στέκεται/υπάρχει. Οι αρχές (άρχοντες) είναι θεράποντες των νόμων, οι δικαστές (είναι) ερμηνευτές των νόμων και τελικά όλοι (εμείς) είμαστε υπηρέτες των νόμων: γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

γ) Αργότερα ο Ίουλος, ο γιος του Αινεία, θα μεταφέρει το βασίλειο από το Λαβίνιο και θα οχυρώσει την Άλβα Λόγγα.

B.2. domi → αποδόμηση

pericula → απόπειρα

possumus → δεσποτισμός

moenia → αμυντικός

transferet → παράφορος

B.6.α) minima: είναι ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *avaritia*.

deōrum: είναι γενική αντικειμενική στη λέξη *suppliciiis*.

liberi: είναι κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο *nos* (λόγω του απαρεμφάτου *esse* του συνδετικού ρήματος *sum*).

ab Lavinio: είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει απομάκρυνση από τόπο/ από τόπο κίνηση στο ρήμα *transferet*.

Aenēae: είναι γενική κτητική στη λέξη *filius*.

β) Το επίθετο *maxima* είναι ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *concordia*. Η λέξη *filius* είναι ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στη λέξη *lulus*.

concordia, quae maxima erat

lulus, qui filius Aeneae erit.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΙ, ΜΑΘΗΜΑ VI**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) Aenēas filius Anchīsaē est. Patria Aenēae Troia est. Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant. Aenēas cum Anchīsā, cum nato et cum sociis ad Italiam navigat. Sed venti pontum turbant et Aenēan in Africam portant. Ibi Didō regīna novam patriam fundat.

β) Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α με τις ελληνικές λέξεις της στήλης Β με τις οποίες είναι ετυμολογικά συγγενείς (δύο λέξεις της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
oppugnant	μάχομαι
sociis	ἔνευ
navigat	σοσιαλιστικός
sine	δεσπότης
possumus	ανοχή
	πυγμή
	ναυτικός

Μονάδες 10

B. 6. α. Να εντοπίσετε τη συντακτική λειτουργία των παρακάτω όρων:

filius	είναι στο
cum Anchīsā	είναι στο
sine mente	είναι στο
magistrātus	είναι στο
esse	είναι στο

Μονάδες 10

B. 6. β. Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant: αφού χωρίσετε σε προτάσεις την περίοδο (Μονάδες 2), να την ξαναγράψετε τρέποντας τη σύνταξη από ενεργητική σε παθητική (Μονάδες 8).

Μονάδες 10**Μονάδες 20**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

α) Ο Αινείας είναι γιος του Αγκίση. Πατρίδα του Αινεία είναι η Τροία. Οι Έλληνες πολιορκούν την Τροία και την κυριεύουν με δόλο. Ο Αινείας πλέει προς την Ιταλία με τον Αγκίση, με τον γιο (του) και με τους συντρόφους (του). Αλλά οι άνεμοι ταραάζουν τη θάλασσα και (μετα)φέρουν τον Αινεία στην Αφρική. Εκεί η Διδώ η βασίλισσα θεμελιώνει/ιδρύει (μια) καινούρια πατρίδα.

β) Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκονται (είναι τοποθετημένα) στους νόμους. Όπως τα σώματά μας (δεν υπάρχουν/δεν στέκονται) χωρίς την ψυχή, έτσι και η πολιτεία δεν στέκεται (δεν υπάρχει) χωρίς τον νόμο. Οι αρχές (άρχοντες) είναι θεράποντες των νόμων, οι δικαστές είναι ερμηνευτές των νόμων και, τέλος, όλοι εμείς είμαστε υπηρέτες των νόμων· γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

B. 2) oppugnant → πυγμή

sociis → σοσιαλιστικός

navigat → ναυτικός

sine → ἄνευ

possumus → δεσπότης

B. 6. α)

filius	είναι κατηγορούμενο στο Aenēas μέσω του συνδετικού ρήματος est
cum Anchīsā	είναι εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας στο ρήμα navigat
sine mente	είναι εμπρόθετος προσδιορισμός της έλλειψης/εξαίρεσης στο εννοούμενο ρήμα non stant
magistrātus	είναι υποκείμενο στο ρήμα sunt
esse	είναι τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα possumus

β) Graeci Troiam oppugnant, (Graeci Troiam) dolo expugnant: δυο κύριες προτάσεις κρίσεως, εκφέρονται με Οριστική μετατροπή σε παθητική φωνή: Troia a Graecis oppugnatur et dolo expugnatur.

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ VII**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) In ea civitate, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertatis, fons aequitatis. Mens et animus et consilium et sententia civitatis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat.

β) Caesar propter frumenti inopiam legiones in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nervii hiemare iubet et tribus imperat in Belgis remanere. Legatos omnes frumentum in castra importare iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventare audio; speculatores nostri eos prope esse nuntiant.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να διαγράψετε από τη στήλη Β τη λέξη που δεν συγγενεύει ετυμολογικά με τη λατινική λέξη της στήλης Α:

A	B
boni	μπουνάτσα, μπόνους, μπουγάτσα
hibernis	χειμερινός, χιονοθύελλα, χιαστί
quattuor	τεσσαρακοστός, τεράστιος, τέταρτος
tribus	τρίγωνο, τρίκυκλο, τραγωδία
castra	κάστρο, κάστανο, καστρινός

Μονάδες 10

B.6.α) Caesar... remanere: στο απόσπασμα αυτό, να εντοπίσετε τους εμπρόθετους προσδιορισμούς και να τους αναγνωρίσετε συντακτικά, συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα:

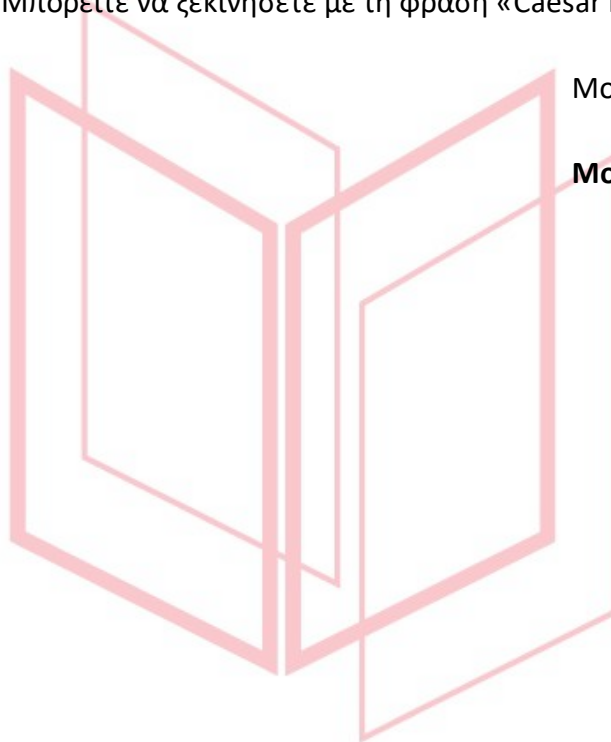
προσδιορισμός	συντακτική λειτουργία
	είναι..... στο
	είναι..... στο
	είναι..... στο
	είναι..... στο

16576

	είναι..... στο
--	----------------------

Μονάδες 10

β) Legatos omnes frumentum in castra importare iubet: να ξαναγράψετε την πρόταση χρησιμοποιώντας το παθητικό απαρέμφατο στη θέση του ενεργητικού, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές. Μπορείτε να ξεκινήσετε με τη φράση «Caesar iubet...».

Μονάδες 10

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16576-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Σε αυτήν την πολιτεία, την οποία συγκρατούν/στεριώνουν οι νόμοι, οι καλοί άνδρες (πολίτες) πρόθυμα τηρούν τους νόμους. Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκονται στους νόμους. Όπως τα σώματά μας χωρίς τον νου/πνεύμα (δεν στέκονται/υπάρχουν), έτσι και η πολιτεία χωρίς τον νόμο δεν στέκεται/υπάρχει.

β) Ο Καίσαρας εξαιτίας της έλλειψης δημητριακών εγκαθιστά τις λεγεώνες (του) σε πολλά χειμερινά στρατόπεδα. Από αυτές διατάζει τέσσερις να ξεχειμωνιάσουν στη χώρα των Νερβίων και διατάζει τρεις να παραμείνουν στη χώρα των Βέλγων. Δίνει εντολή σ' όλους τους διοικητές των λεγεώνων/Διατάζει όλους τους διοικητές των λεγεώνων να μεταφέρουν σιτάρι στο στρατόπεδό (τους). Συμβουλεύει τους στρατιώτες με αυτά τα λόγια: «Πληροφορούμαι ότι οι εχθροί πλησιάζουν· οι ανιχνευτές μας αναγγέλλουν ότι αυτοί είναι/βρίσκονται κοντά.

B2.

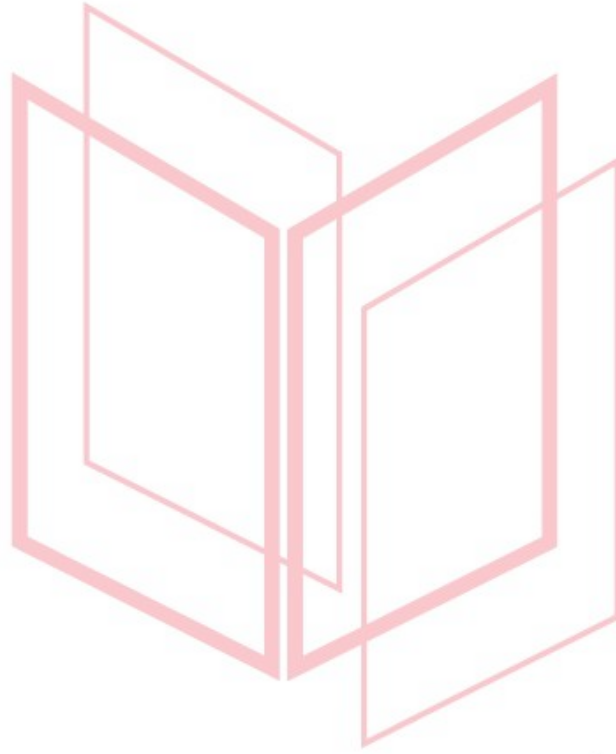
B
μπουνάτσα, μπόνους, μπουγάτσα
χειμερινός, χιονοθύελλα, χιαστί
τεσσαρακοστός, τεράστιος , τέταρτος
τρίγωνο, τρίκυκλο, τραγωδία
κάστρο, κάστανο , καστρινός

B.6. α)

προσδιορισμός	συντακτική λειτουργία
propter inopiam	είναι εμπρόθετος της αιτίας (εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο) στο ρήμα conlocat
in hibernis	είναι εμπρόθετος της στάσης σε τόπο στο ρήμα conlocat
ex quibus	είναι εμπρόθετος του διαιρεμένου όλου στο quattuor
in Nerviiis	είναι εμπρόθετος της στάσης σε τόπο στο απαρέμφατο hiemare
in Belgis	είναι εμπρόθετος της στάσης σε τόπο στο απαρέμφατο remanere

16576-Λύση

β) Caesar iubet frumentum in castra importari a legatis omnibus.

αθημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ VI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Apud antīquos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) In eā civitāte, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τις λέξεις της στήλης Β' που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (3 λέξεις από τη στήλη Α' περισσεύουν)

A'	B'
minima	μινιατούρα
domi	πειρατεία
parci	ανεμόπτερο
bello	αδόμητος
pericula	μπουνάτσα
sapientiam	
boni	
animus	

Μονάδες 10

B. 6. α) Να εντοπίσετε το ρήμα και να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπόλοιπους όρους στην παρακάτω περίοδο λόγου:

17718

[...] boni viri libenter leges servant.

	Είναι το ρήμα της πρότασης
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....

(μονάδες 10)

β) Apud antīquos Rōmānos concordia maxīma: Στην παραπάνω περίοδο λόγου, αφού εντοπίσετε τον δεύτερο στη σειρά επιθετικό προσδιορισμό και τον όρο τον οποίο προσδιορίζει (4 μονάδες), στη συνέχεια να τον αντικαταστήσετε με δευτερεύουσα αναφορική πρόταση (6 μονάδες).

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθηνάϊσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17718-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

α) Στους αρχαίους Ρωμαίους υπήρχε πάρα πολύ μεγάλη ομόνοια αλλά ελάχιστη πλεονεξία. Οι Ρωμαίοι στη λατρεία των θεών ήταν μεγαλόπρεποι / γενναιόδωροι αλλά στο σπίτι / στην ιδιωτική ζωή ήταν οικονομοί / φειδωλοί. Συναγωνίζονταν μεταξύ τους ως προς τη δικαιοσύνη και φρόντιζαν την πατρίδα. Στο πόλεμο απωθούσαν / απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη και ετοιμάζαν / αποκτούσαν φιλίες / συμμαχίες με ευεργεσίες. Διαλεγμένοι / Εκλεγμένοι (οι Συγκλητικοί) φρόντιζαν για την πατρίδα* σε αυτούς το σώμα ήταν (αυτοί είχαν το σώμα) αδύναμο από τα χρόνια / έτη αλλά το πνεύμα (ήταν) δυνατό / ρωμαλέο εξαιτίας της σοφίας / φρόνησης.

β) Σε αυτήν την πολιτεία, την οποία οι νόμοι συγκρατούν / στεριώνουν, καλοί άνδρες υπηρετούν τους νόμους πρόθυμα. Γιατί ο νόμος είναι θεμέλιο της ελευθερίας, πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους / το πνεύμα και η ψυχή και η σκέψη και η άποψη / κρίση / θέση της πολιτείας βρίσκονται / είναι τοποθετημένα στους νόμους. Όπως τα σώματά μας χωρίς νου, έτσι και η πολιτεία χωρίς νόμο δεν στέκεται / υπάρχει.

B. 2.

A'	B'
minima	μινιατούρα
domi	αδόμητος
pericula	πειρατεία
boni	μπουνάτσα
animus	ανεμόπτερο

B. 6. α) [...] boni viri libenter leges servant.

servant	Είναι το ρήμα της πρότασης
viri	Είναι το υποκείμενο του ρήματος servant
boni	Είναι επιθετικός προσδιορισμός στο υποκείμενο του ρήματος viri
libenter	Είναι επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα servant
leges	Είναι αντικείμενο στο ρήμα servant

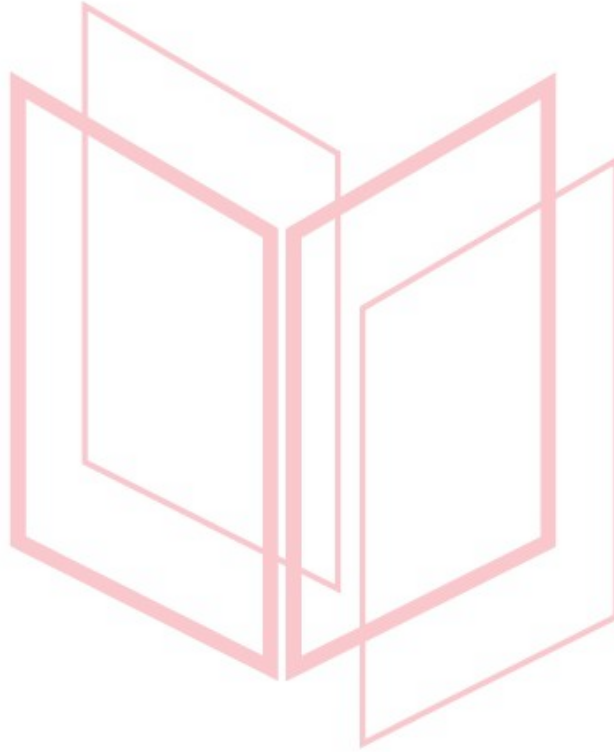
17718-Λύση

β) Apud antiq̄uos Rōmānos concordia maxima...

Ο όρος maxima λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στον όρο concordia

Αναλύεται ως εξής:

...concordia, quae maxima erat

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΙΙΙ, ΜΑΘΗΜΑ VI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Neptunus iratus ad oram Aethiopiae urget beluam marinam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cepheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennatis advolat; puellam videt et stupet forma puellae. Perseus hasta beluam delet et Andromedam liberat.

β) In ea civitate, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertatis, fons aequitatis. Mens et animus et consilium et sententia civitatis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να αντιστοιχίσετε τους όρους των δύο στηλών που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (3 από τις λέξεις της στήλης Β περισσεύουν):

A	B
marinam	άσκοπος
scopulum	φουντάρω
calceis	μαρινάτος
fundamentum	μαραμένος
stat	κάλτσα
	σταθμός
	σκόπελος
	φυντάνι

Μονάδες 10

B.6. α) Να διαγράψετε από τη στήλη Β τη συντακτική λειτουργία που δεν αντιστοιχεί στον όρο της στήλης Α.

A	B
ad oram	i. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο και προσδιορίζει το urget ii. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο και προσδιορίζει το urget
incolis	i. Είναι Υποκείμενο στο nocet ii. Είναι Αντικείμενο στο nocet
hasta	i. Είναι αφαιρετική που δηλώνει αιτία και

17836

	προσδιορίζει το delet ii. Είναι αφαιρετική που δηλώνει όργανο και προσδιορίζει το delet
fundamentum	i. Είναι Κατηγορούμενο στο lex ii. Είναι Αντικείμενο στο est
in legibus	i. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο (μεταφορικά) (ή κατάσταση) και προσδιορίζει το posita est ii. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού και προσδιορίζει το posita est

Μονάδες 10

β) regia hostia: Αφού προσδιορίσετε τη συντακτική θέση του hostia (4 μονάδες), να μετατρέψετε τον επιθετικό προσδιορισμό regia σε αναφορική προσδιοριστική πρόταση (6 μονάδες)

Μονάδες 10

Μονάδες 20

αθηνάμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17836-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. α) Ο Ποσειδώνας οργισμένος στην ακτή της Αιθιοπίας στέλνει θαλάσσιο κήτος, το οποίο αφανίζει/βλάπτει τους κατοίκους. Το μαντείο απαντά στους κατοίκους: «βασιλικό σφάγιο για θυσία αρέσει στον θεό!». Τότε ο Κηφέας δένει την Ανδρομέδα σε βράχο· το κήτος κινείται/κατευθύνεται προς την Ανδρομέδα. Ξαφνικά καταφθάνει πετώντας ο Περσέας με τα φτερωτά του σανδάλια/υποδήματα· βλέπει την κοπέλα και θαμπώνεται από την ομορφιά της κοπέλας. Ο Περσέας σκοτώνει το κήτος με το δόρυ και απελευθερώνει την Ανδρομέδα.

β) Στην πολιτεία αυτή, που τη συγκρατούν οι νόμοι, οι καλοί πολίτες/άνδρες με προθυμία τηρούν τους νόμους. Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκονται /είναι τοποθετημένα στους νόμους. Όπως τα σώματά μας (δεν στέκονται/δεν υπάρχουν) χωρίς την ψυχή, έτσι και η πολιτεία δεν στέκεται /δεν υπάρχει χωρίς τον νόμο.

B.2.

A	B
marinam	μαρινάτος
scopulum	σκόπελος
calceis	κάλτσα
fundamentum	φουντάρω
stat	σταθμός

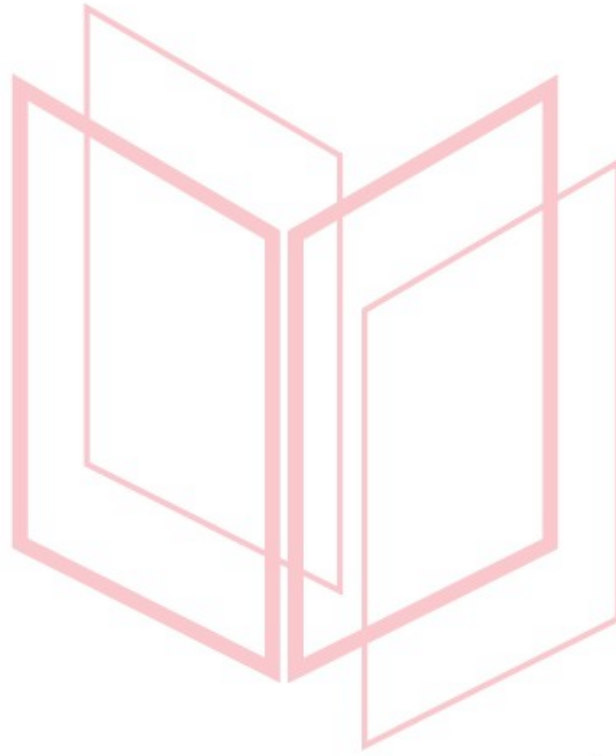
B.6. α)

A	B
ad oram	i. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο και προσδιορίζει το urget ii. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο και προσδιορίζει το urget
incolis	i. Είναι Υποκείμενο στο nocet ii. Είναι Αντικείμενο στο nocet
hasta	i. Είναι αφαιρετική που δηλώνει αιτία και προσδιορίζει το delet ii. Είναι αφαιρετική που δηλώνει όργανο και προσδιορίζει το delet
fundamentum	i. Είναι Κατηγορούμενο στο lex ii. Είναι Αντικείμενο στο est
in legibus	i. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο (μεταφορικά) (ή κατάσταση) και προσδιορίζει το posita est ii. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού και προσδιορίζει το posita est

β) hostia: Υποκείμενο στο placet

hostia, quae est regia

17836-Λύση

αθημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ VIII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) In eā civitatē, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

β) Silvae et solitūdo sunt magna incitamenta cogitatiōnis. Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre. Vale!

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρείτε με ποια λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής:

απελευθέρωση, ανεμοστρόβιλος, μαστορεύω, σερβίτσιο, μεγαλείο

Μονάδες 10

B.6.α) Να συμπληρώσετε στον ακόλουθο πίνακα -και σύμφωνα με το παράδειγμα- την πτώση στην οποία βρίσκονται οι όροι που σας δίνονται και να την αιτιολογήσετε αναφέροντας τον συντακτικό τους ρόλο και τον όρο που προσδιορίζουν.

ο όρος	βρίσκεται σε πτώση (μονάδες 2: 4x0,5)	γιατί είναι (μονάδες 4: 4x1)	στον όρο (μονάδες 4: 4x1)
ea	αφαιρετική	ομοίπτωτος επιθετικός προσδιορισμός	civitate
nostra			
servi			
tibi			
Minervam			

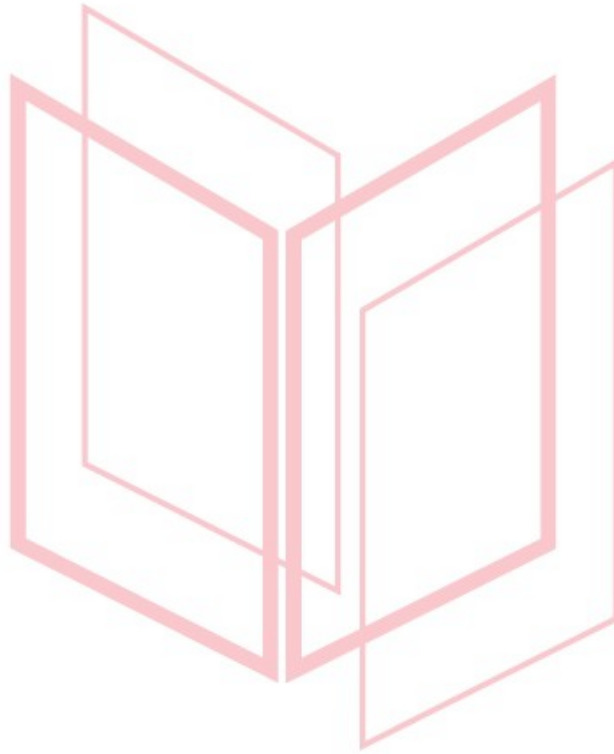
Μονάδες 10

17914

β) «...boni viri libenter leges servant.», «Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatiōnis.»: να εντοπίσετε τους επιθετικούς προσδιορισμούς (2 μονάδες) και να μετατρέψετε τον καθένα σε δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση (8 μονάδες).

Μονάδες 10

Μονάδες 20

αθλημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17914-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α. α) Σε αυτή την πολιτεία, την οποία οι νόμοι συγκρατούν/στεριώνουν, οι καλοί άνδρες/πολίτες πρόθυμα τηρούν/φυλάνε τους νόμους. Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους/το πνεύμα και η ψυχή και η σκέψη και η άποψη/κρίση της πολιτείας βρίσκονται στους νόμους. Όπως τα σώματά μας δεν στέκονται/δεν υπάρχουν χωρίς τον νου/το πνεύμα, έτσι και η πολιτεία δεν στέκεται/δεν υπάρχει χωρίς τον νόμο. Οι αρχές/οι άρχοντες είναι θεράποντες/υπηρέτες των νόμων, οι δικαστές (είναι) ερμηνευτές των νόμων, τέλος όλοι είμαστε δούλοι/υπηρέτες των νόμων: γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

β) Όταν θα είσαι στο κυνήγι/θα πας για κυνήγι, θα μπορέσεις κι εσύ να φέρεις (εκεί) πλάκες αλειμμένες με κερί: θα δεις ότι περιπλανιέται στα βουνά όχι η Άρτεμη αλλά η Αθηνά. Να είσαι υγιής/Γεια σου!

B.2.

απελευθέρωση → *libertatis, liberi*

ανεμοστρόβιλος → *animus*

μαστορεύω → *magistratus*

σερβίτιο → *servi*

μεγαλείο → *magna*

B.6.α)

Ο όρος	βρίσκεται σε πτώση (μονάδες 2: 4x0,5)	γιατί είναι (μονάδες 4: 4x1)	στον όρο (μονάδες 4: 4x1)
ea	αφαιρετική	ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός	στο <i>civitate</i>
nostra	ονομαστική	ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός	στο <i>corpora</i>
servi	ονομαστική	κατηγορούμενο	στο υποκείμενο «nos», που εννοείται, λόγω του συνδετικού ρήματος <i>sumus</i>
tibi	δοτική	δοτική προσωπική	στο απρόσωπο ρήμα <i>licebit</i>
Minervam	αιτιατική	α) άμεσο αντικείμενο και β) υποκείμενο	α) στο ρήμα <i>videbis</i> β) στο απαρέμφατο <i>errare</i> και έχουμε ετεροπροσωπία

β) Οι επιθετικοί προσδιορισμοί είναι οι όροι: *boni* & *magna*. Η μετατροπή τους σε δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση έχει ως εξής:

Viri, qui boni sunt. Incitamenta, quae magna sunt.

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ XIV**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) In eā civitāte, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

β) Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit. Cassius servos inclamāvit et de homine eos interrogāvit. Illi neminem viderant.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρείτε στα αποσπάσματα μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις που χρησιμοποιούνται στη Νέα Ελληνική: μπουνάτσα, μάγιστρος, δεσπότης, σερβίτσιο, ουμανισμός.

Μονάδες 10

B. 6. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

libertatis:	είναι.....	στο.....
corpora:	είναι.....	στο.....
sine lege:	είναι.....	στο.....
ministri:	είναι.....	στο.....
neminem:	είναι.....	στο.....

(μονάδες 10)

β) In eā civitāte, quam leges continent, boni viri libenter leges servant.

Να τραπεί η περίοδος από την ενεργητική σύνταξη στην παθητική (μονάδες 7)

και να δικαιολογηθούν οι τύποι του ποιητικού αιτίου (μονάδες 3).

Μονάδες 20

18432-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A. α) Σ' αυτήν την πολιτεία, την οποία συγκρατούν/στερεώνουν οι νόμοι, οι καλοί άντρες (πολίτες) πρόθυμα τηρούν/φυλάν τους νόμους. Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκονται στους νόμους. Όπως τα σώματά μας χωρίς τον νου/πνεύμα (δεν στέκονται/υπάρχουν), έτσι και η πολιτεία χωρίς τον νόμο δεν στέκεται/υπάρχει. Οι αρχές (άρχοντες) είναι θεράποντες των νόμων, οι δικαστές (είναι) ερμηνευτές των νόμων και τελικά/τέλος όλοι (εμείς) είμαστε υπηρέτες των νόμων: γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

β) Τότε τρόμος συντάραξε τον Κάσσιο και τον ξύπνησε/ τον σήκωσε από τον ύπνο. Ο Κάσσιος φώναξε τους υπηρέτες/δούλους και τους ρώτησε για τον άνθρωπο. Εκείνοι (όμως) δεν είχαν δει κανέναν.

B. 2. μπουνάτσα→boni

μάγιστρος→ magistratus

δεσπότης→possumus

σερβίτσιο→servant, servi (κείμενο α), servos (κείμενο β)

ουμανισμός→homine, neminem

6.α.

libertatis:	Είναι γενική αντικειμενική, ετερόπτωτος προσδιορισμός στο fundamentum
corpora:	Είναι υποκείμενο στο εννοούμενο non stant
sine lege:	Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός της εξαίρεσης/έλλειψης-στέρξης στο non stat
ministri:	Είναι κατηγορούμενο στο magistratus μέσω του συνδετικού ρήματος sunt
neminem:	Είναι αντικείμενο στο viderant

β. In eā civitatē, quae legibus continetur, a bonis viris libenter leges servantur.

Το ποιητικό αίτιο legibus εκφέρεται με απρόθετη αφαιρετική, γιατί είναι άψυχο, ενώ το ποιητικό αίτιο a bonis viris εκφέρεται εμπρόθετα με a(b)+αφαιρετική, γιατί είναι έμψυχο.

19537

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ XIII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

β) Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaeque statu ac motibus disputāvit eōque modo exercitum alacrem in pugnam misit. Sic liberāles artes Galli aditum ad illustrem illam Pauliānam victoriam dedērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης A με τις λέξεις της στήλης B που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (3 λέξεις από τη στήλη A περισσεύουν).

A	B
stat	μάστορας
ministri	σερβίτσιο
magistratus	πυγμή
servi	μοτοποδήλατο
motibus	παράσταση
modo	
pugnam	
illustrem	

Μονάδες 10

19537

Β. 6. α) Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε συντακτικά πέντε ονοματικούς ετερόπτωτους προσδιορισμούς στο πρώτο απόσπασμα, καταγράφοντας παράλληλα και τον όρο τον οποίο προσδιορίζουν.

(μονάδες 10)

β) *Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis*: να μετατρέψετε την κύρια πρόταση σε απαρεμφατική, με εξάρτηση από το “*Cicero dicit*”, κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές (6 μονάδες). Να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου (4 μονάδες).

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19537-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους (το πνεύμα) και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση (η άποψη) της πολιτείας βρίσκονται στους νόμους. Όπως τα σώματα μας χωρίς τον νου (την ψυχή) (δεν υπάρχουν / δεν στέκονται / είναι νεκρά), έτσι (και) η πολιτεία χωρίς το νόμο δεν στέκεται (δεν υπάρχει). Οι αρχές (οι άρχοντες) είναι υπηρέτες (θεράποντες) των νόμων, οι δικαστές (είναι) ερμηνευτές των νόμων, τέλος, όλοι (εμείς) είμαστε υπηρέτες των νόμων· γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

β) Τότε ο Σουλπίκιος Γάλλος πραγματεύτηκε (μίλησε) για τη φύση του ουρανού και για τη στάση και τις κινήσεις των άστρων και της σελήνης και με αυτό τον τρόπο έστειλε τον στρατό στη μάχη πρόθυμο (με αναπτωμένο ηθικό). Έτσι, οι ελευθέρια τέχνες (τα ελευθέρια μαθήματα) του Γάλλου άνοιξαν τον δρόμο για τη λαμπρή (ένδοξη) εκείνη νίκη του (Αιμίλιου) Παύλου.

B. 2.

A	B
magistrātus	μάστορας
servi	σερβίτσιο
pugnam	πυγμή
motibus	μοτοποδήλατο
stat	παράσταση

B. 6. α) Οι μαθήτριες/τές μπορούν να αναφέρουν πέντε από τους παρακάτω ονοματικούς ετερόπτωτους προσδιορισμούς:

libertatis → γενική αντικειμενική στο fundamentum

aequitatis → γενική υποκειμενική στο fons

civitatis → γενική κτητική αναφέρεται στα υποκείμενα του ρήματος (mens, animus, consilium και sententia) / γενική υποκειμενική στο sententia

19537-Λύση

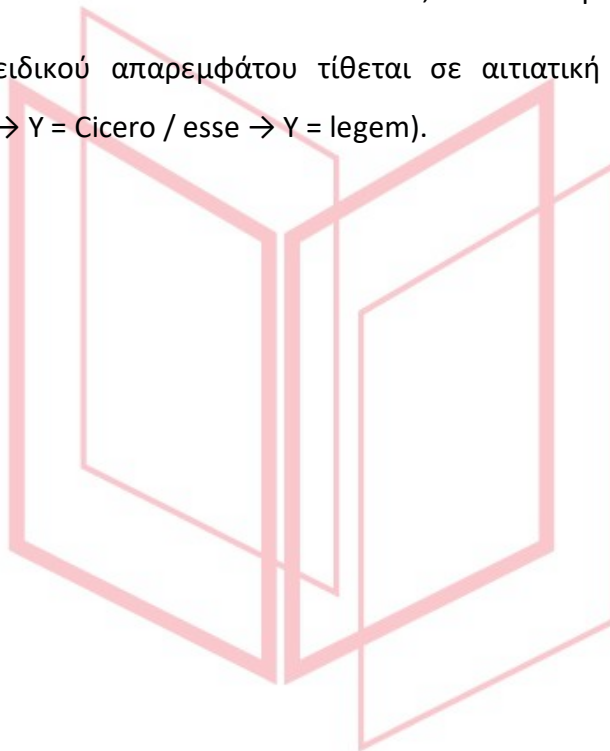
legum (το πρώτο του αποσπάσματος) → γενική αντικειμενική στο ministri

legum (το δεύτερο του αποσπάσματος) → γενική αντικειμενική στη λέξη interpretes

legum (το τρίτο του αποσπάσματος) → γενική αντικειμενική στη λέξη servi

β) Cicero dicit legem enim esse fundamentum libertātis, fontem aequitātis

Το υποκείμενο του ειδικού παρεμφάτου τίθεται σε αιτιατική πτώση, γιατί έχουμε ετεροπροσωπία (dicit → Y = Cicero / esse → Y = legem).

αθηνάϊσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ XV**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) In eā civitatē, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitatīs posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat.

β) Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt, quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρείτε με ποια λέξη από το ζεύγος νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β' που σας δίνεται έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α'.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
boni	i. μπουνάτσα ii. μπουμπουνητό
animus	i. ανεμοθύελλα ii. θυελλώδης
stat	i. σκασιαρχείο ii. σταθερός
pedibus	i. ποδόσφαιρο ii. ορθοστασία
desiliunt	i. σαλπάρω ii. σαλτάρω

Μονάδες 10

B.6.α. Στα αποσπάσματα «In eā civitatē...servant» (α' κείμενο) «Equestribus...effeminantur» (β' κείμενο) να εντοπίσετε 5 απρόθετους επιρρηματικούς προσδιορισμούς.

Στη συνέχεια να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, τοποθετώντας τις λέξεις από το κείμενο στη στήλη α' (μονάδες 2,5), δηλώνοντας στη στήλη β' τον τρόπο (επίρρημα ή πλάγια

20022

πτώση) που εκφέρονται (μονάδες 2,5), συμπληρώνοντας στη στήλη γ' τη συντακτική λειτουργία της λέξης (μονάδες 2,5) και αναφέροντας στη στήλη δ' τη λέξη που προσδιορίζει (μονάδες 2,5).

στήλη α'	στήλη β'	στήλη γ'	στήλη δ'
Απρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός στο κείμενο (μονάδες 2,5)	Τρόπος εκφοράς (επίρρημα /πλάγια πτώση (μονάδες 2,5)	Συντακτική λειτουργία (μονάδες 2,5)	Λέξη που προσδιορίζει (μονάδες 2,5)

(Μονάδες 10)

β. Στην παρακάτω πρόταση να εντοπίστε το ποιητικό αίτιο (μονάδες 1), να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς του (μονάδες 1). Στη συνέχεια να συντάξετε το ρήμα *sinunt* με ενεργητικό απαρέμφατο (μονάδες 6) και να αιτιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου (μονάδες 2)

Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt.

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

20022-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ VI, XV

α) Σ' αυτή την πολιτεία, την οποία συγκρατούν/στεριώνουν οι νόμοι, οι καλοί άντρες τηρούν τους νόμους πρόθυμα. Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκονται στους νόμους. Όπως τα σώματά μας (δεν υπάρχουν) χωρίς το νου, έτσι και η πολιτεία δεν υπάρχει (δε στέκεται) χωρίς το νόμο.

β) Όταν η χώρα τους κάνει πόλεμο, εκλέγονται άρχοντες με εξουσία ζωής και θανάτου. Στις ιππομαχίες συχνά πηδούν (κάτω) από τα άλογα και πολεμούν πεζοί: η χρήση σελών θεωρείται πράγμα αισχρό και μαλθακό. Δεν επιτρέπουν να εισάγεται απ' τους εμπόρους κρασί σ' αυτούς (στη χώρα τους), επειδή από αυτό το πράγμα, όπως πιστεύουν, οι άνθρωποι γίνονται μαλθακοί και εκθηλώνονται.

B.2.

boni: μπουνάτσα

animus: ανεμοθύελλα

stat: σταθερός

pedibus: ποδόσφαιρο

desiliunt: σαλτάρω

B.6.α)

στήλη α'	στήλη β'	στήλη γ'	στήλη δ'
Απρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός στο κείμενο (μονάδες 2,5)	Τρόπος εκφοράς (επίρρημα /πλάγια πτώση) (μονάδες 2,5)	Συντακτική λειτουργία (μονάδες 2,5)	Λέξη που προσδιορίζει (μονάδες 2,5)
libenter	επίρρημα	επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου	στο ρήμα servant
proeliis	πλάγια πτώση, απρόθετη αφαιρετική	επιρρηματικός προσδιορισμός, απρόθετη	στο ρήμα desiliunt

20022-Λύση

		αφαιρετική του χρόνου	
saepe	επίρρημα	επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού ή του χρόνου (υπάρχουν 2 εκδοχές)	στο ρήμα desiliunt
pedibus	πλάγια πτώση, απρόθετη αφαιρετική	επιρρηματικός προσδιορισμός, απρόθετη αφαιρετική του τρόπου	στο ρήμα proeliantur
re	πλάγια πτώση, απρόθετη αφαιρετική	επιρρηματικός προσδιορισμός, απρόθετη αφαιρετική του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου	στα ρήματα remollescunt και effeminantur

β) a mercatoribus: ποιητικό αίτιο . Εκφέρεται εμπρόθετα με a+αφαιρετική, γιατί είναι έμψυχο και έχει a γιατί η επόμενη λέξη ξεκινά από σύμφωνο.

Σύνταξη του ρ. sino με ενεργητικό απαρέμφατο:

Mercatores vinum ad se importare non sinunt.

Το υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι : mercatores. Τίθεται σε πτώση αιτιατική, γιατί έχουμε ετεροπροσωπία, καθώς το υποκείμενο του ρήματος (sinunt) είναι το Germani. Η σύνταξη του ρήματος sino με ενεργητικό απαρέμφατο προτιμάται, όταν θέλουμε να δηλώσουμε το υποκείμενο.

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ XV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

β) Germanōrum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militāris consistit. Germāni non student agricultūrae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να συμπληρώσετε τη Στήλη Α΄ του πίνακα με μια λατινική λέξη από τα δύο αποσπάσματα που συνδέεται ετυμολογικά με κάθε μια από τις λέξεις της Στήλης Β΄:

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
	δέσποινα
	γαλακτοκομικά
	καρναβάλι
	καταπέλτης
	λουτήρας

Μονάδες 10

B. 6. α) Να επιλέξετε πέντε από τους ετερόπτωτους προσδιορισμούς σε γενική που υπάρχουν στα δύο αποσπάσματα και στη συνέχεια να συμπληρώσετε τον πίνακα:

Ετερόπτωτος προσδιορισμός σε γενική πτώση	Επιρρηματική σχέση που δηλώνεται	Όρος στον οποίο αναφέρεται
---	----------------------------------	----------------------------

20784

(μονάδες 10)

β) [...] magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte.

Στο παραπάνω απόσπασμα να γράψετε το εννοούμενο ποιητικό αίτιο (4 μονάδες) και να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική (6 μονάδες).

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθηνιασμός

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

20784-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

α) Ο νους / το πνεύμα και η ψυχή και η σκέψη και η άποψη / κρίση / θέση της πολιτείας βρίσκονται / είναι τοποθετημένα στους νόμους. Όπως τα σώματά μας (δεν υπάρχουν) χωρίς νου (ψυχή), έτσι και η πολιτεία χωρίς (τον) νόμο δεν στέκεται / υπάρχει. Οι αρχές είναι υπηρέτες των νόμων, οι δικαστές είναι ερμηνευτές των νόμων, τελικά (και, τέλος) όλοι (εμείς) / ο καθένας είμαστε υπηρέτες των νόμων* γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

β) Ολόκληρη (όλη) η ζωή των Γερμανών περιορίζεται / συνίσταται στο κυνήγι και τη σπουδή των στρατιωτικών (πραγμάτων) / την ασχολία με τα στρατιωτικά (πράγματα) / στις στρατιωτικές ασχολίες. Οι Γερμανοί δεν ασχολούνται με την γεωργία (αλλά) τρέφονται με γάλα, τυρί και κρέας. Σε πάρα πολύ παγωμένους τόπους (αν και ζουν σε περιοχές φοβερά παγωμένες), φορούν / έχουν μόνο δέρματα (ζώων) και πλένονται σε ποτάμια. Κάθε φορά που (όταν) η πολιτεία (χώρα τους) διεξάγει (κάνει) πόλεμο, εκλέγονται αρχές (εκλέγουν άρχοντες) με εξουσία ζωής και θανάτου.

B.2.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
possumus	δέσποινα
lacte	γαλακτοκομικά
carne	καρναβάλι
pelles	καταπέλτης
lavantur	λουτήρας

B. 6. α)

Ετερόπλωτος προσδιορισμός σε γενική πτώση	Είδος γενικής	Όρος στον οποίο αναφέρεται
civitatis	υποκειμενική (κτητική)	sententia (mens, animus, consilium)
legum	αντικειμενική	ministri / interpretes / servi
Germanorum	υποκειμενική	vita

20784-Λύση

rei	αντικειμενική	studiis
vitae	αντικειμενική	potestate
necisque	αντικειμενική	potestate

(οι μαθητές/τριες μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα πέντε από τους παραπάνω προσδιορισμούς)

β) Εννοούμενο ποιητικό αίτιο: a Germanis (επειδή είναι έμψυχο)

Ενεργητική φωνή: Germani magistratus cum vitae necisque creant.

αθηνάϊσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ IX, ΜΑΘΗΜΑ XV**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) In eā civitāte, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis.

β) Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatīnum, deligere constituit.

γ) Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρείτε με ποια λατινική λέξη των κειμένων που σας δόθηκαν έχουν ετυμολογική συγγένεια οι παρακάτω νεοελληνικές λέξεις: τηλεόραση, ουλή, μεγαλόπνοος, ποινικολόγος, σαλτάρισμα.

Μονάδες 10

B.6.α.) Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους:

1. libenter	είναι στο
2. aequitātis	είναι στο
3. dolōre	είναι στο
4. Equestribus	είναι στο
5. a mercatoribus	είναι στο

(μονάδες 10)

β) «In eā civitāte [...] boni viri libenter leges servant» και «Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit»: στις παραπάνω κύριες προτάσεις να μετατρέψετε τα ρήματα σε απαρέμφατα, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές στα υποκείμενά τους, ξεκινώντας για την πρώτη πρόταση με τη φράση «Cicero dicit» (μονάδες 6) και για τη δεύτερη με τη φράση «Homines narrant» (μονάδες 4).

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

21059-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α.α) Σε αυτήν την πολιτεία, την οποία συγκρατούν/στεριώνουν οι νόμοι, οι καλοί άνδρες (πολίτες) πρόθυμα τηρούν τους νόμους. Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης.

β) Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα με μεγάλο πόνο/μεγάλη οδύνη και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει τον λαό και αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο. Ελεύθερος πια ο ρωμαϊκός λαός αποφασίζει να εκλέξει δυο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.

γ) Στις υπομαχίες συχνά πηδούν κάτω από τα άλογά τους και πολεμούν πεζοί: η χρήση των σελών θεωρείται πράγμα αισχρό και μαλθακό. Δεν επιτρέπουν να εισάγεται σ' αυτούς (στη χώρα τους) κρασί από τους εμπόρους, γιατί από αυτό το πράγμα, όπως πιστεύουν, οι άντρες γίνονται μαλθακοί κι εκθηλώνονται.

Β.2. τηλέοραση→ servant
ουλή→ vulnere
μεγαλόπνοος→ magno
ποινικολόγος→ punire
σαλτάρισμα→ desiliunt

Β.6.α.)

1. libenter	είναι επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα servant.
2. aequitātis	είναι γενική υποκειμενική (ετερόπτωτος προσδιορισμός) στη λέξη fons.
3. dolōre	είναι αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα extrahit.
4. Equestribus	είναι ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη proeliis.
5. a mercatoribus	είναι εμπρόθετος (επειδή είναι έμψυχο) προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο παθητικής φωνής απαρέμφατο importari.

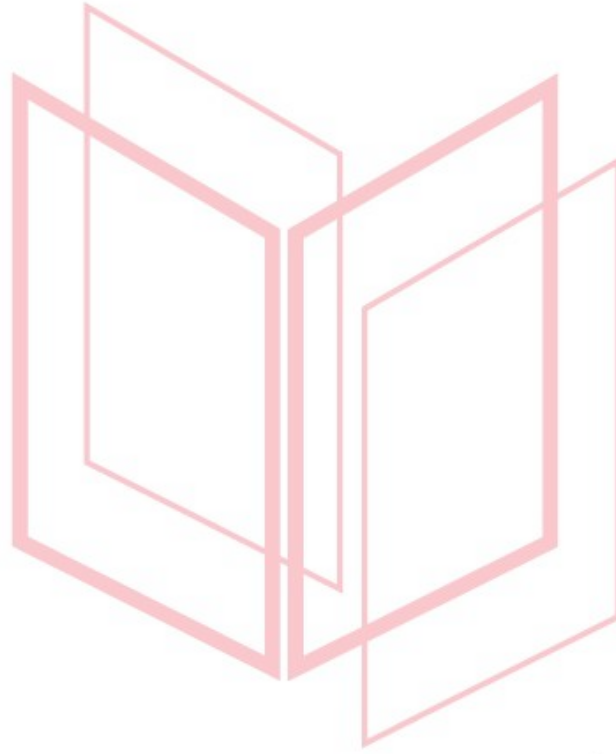
β) Μετατροπή της κύριας πρότασης «In eā civitatē [...] boni viri libenter leges servant» σε απαρεμφατική →

Cicero dicit in eā civitatē bonos viros libenter leges servare.

21059-Λύση

Μετατροπή της κύριας πρότασης «Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit» σε
απαρεμφατική →

Homines narrant Brutum ex vulnere dolōre magno cultrum extrahere.

αθημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ XI, ΜΑΘΗΜΑ XV**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

β) In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt.

γ) Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρείτε με ποια λατινική λέξη των κειμένων που σας δόθηκαν έχουν ετυμολογική συγγένεια οι παρακάτω νεοελληνικές λέξεις: σερβίτσιο, δεσπότης, εμπόδιο, νεκρομαντεία, οينوμαγειρείο.

Μονάδες 10

B.6.α.) Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους της α' στήλης και να προσδιορίσετε και τον όρο στον οποίο αναφέρονται:

Λέξη στο κείμενο Α' στήλη	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται
Legum (το πρώτο)		
liberi		
magistratus (το δεύτερο)		
cum potestate		
rē		

(Μονάδες 10)

β) «In agro Falerno» «Equestribus proeliis»

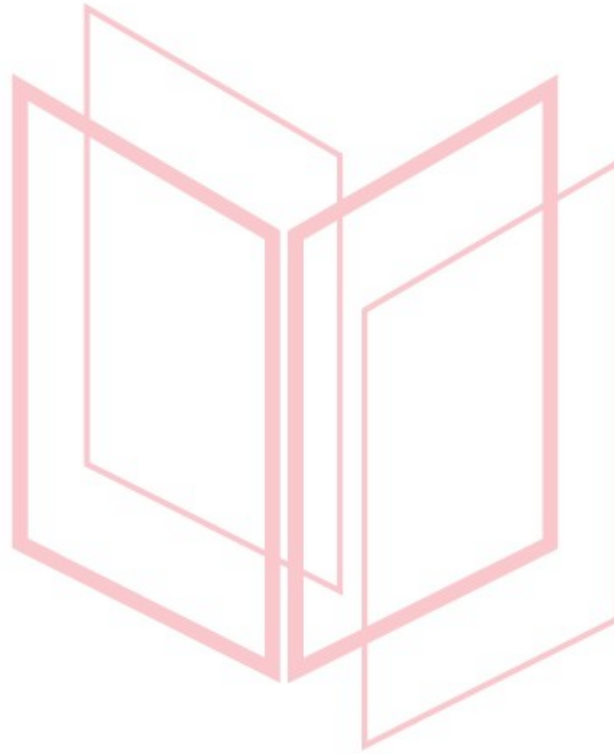
Στις παραπάνω εκφράσεις, αφού εντοπίσετε τους ομοιόπτωτους επιθετικούς προσδιορισμούς και τον όρο που προσδιορίζουν (μονάδες 4), να τους μετατρέψετε σε

21321

δευτερεύουσες αναφορικές προσδιοριστικές προτάσεις, επιλέγοντας το σωστό γένος της αναφορικής αντωνυμίας, ανάλογα με τον προσδιοριζόμενο κάθε φορά όρο, τον οποίο θα αντιγράψετε (μονάδες 6).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21321-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

α) Οι αρχές (άρχοντες) είναι υπηρέτες (θεράποντες) των νόμων, οι δικαστές (είναι) ερμηνευτές των νόμων, τέλος όλοι είμαστε υπηρέτες των νόμων: γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

β) Ο Αννίβας στο «Φαλερνό αγρό» (στην περιοχή του Φαλέρνου) ξέφυγε από την ενέδρα του Φάβιου Μάξιμου. Αφού συμπλήρωσε δεκατέσσερα χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική.

γ) Όταν η χώρα τους κάνει πόλεμο, εκλέγονται άρχοντες με εξουσία ζωής και θανάτου. Στις ιππομαχίες συχνά πηδούν (κάτω) από τα άλογα και πολεμούν πεζοί: η χρήση σελών θεωρείται πράγμα αισχρό και μαλθακό. Δεν επιτρέπουν να εισάγεται απ' τους εμπόρους κρασί σ' αυτούς (στη χώρα τους), επειδή από αυτό το πράγμα, όπως πιστεύουν, οι άνθρωποι γίνονται μαλθακοί και εκθηλώνονται.

B.2.

σερβίτιο: servi

δεσπότης: possumus

εμπόδιο: pedibus

νεκρομαντεία: necis(que)

οινομαγειρείο: vinum

B.6.α)

Λέξη στο κείμενο Α στήλη	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται
Legum (το πρώτο)	γενική αντικειμενική (ετερόπτωτος προσδιορισμός)	στο ministri
liberi	Κατηγορούμενο	στο εννοούμενο υποκείμενο nos από το συνδεδετικό esse
magistratus (το δεύτερο)	υποκείμενο	στο ρήμα creantur
cum potestate	εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου	στο ρήμα creantur
rē	απρόθετη αφαιρετική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου	Στα ρήματα remollescunt και effeminantur

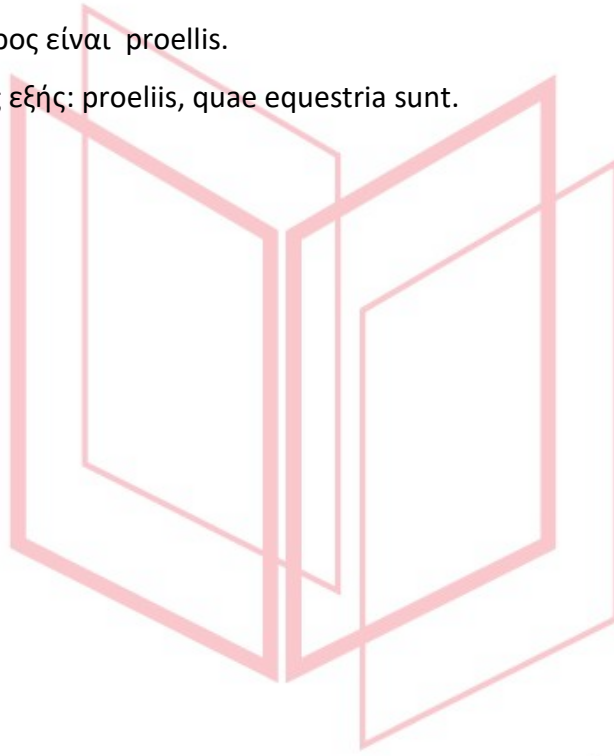
21321-Λύση

β) In agro Falerno»: Στην φράση ο επιθετικός προσδιορισμός είναι η λέξη Falerno και ο προσδιοριζόμενος όρος είναι agro.

Η ανάλυση θα γίνει ως εξής: in agro, qui Falernus erat.

«Equestribus proeliis»: Στην φράση ο επιθετικός προσδιορισμός είναι η λέξη Equestribus και ο προσδιοριζόμενος όρος είναι proellis.

Η ανάλυση θα γίνει ως εξής: proeliis, quae equestria sunt.

αθλημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ XI**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

β) Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. legibus	i. διαλογή ii. ευλύγιστος
2. mente	i. μένος ii. μάντις
3. civitas	i. κοίτη ii. κειμήλιο
4. cladem	i. κλίμα ii. κλάσμα
5. revocaverunt	i. επικός ii. βοή

Μονάδες 10

B.6.α) Να σημειώσετε την ένδειξη Χ στο οικείο πλαίσιο, ανάλογα με το αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες:

21410

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1.libertatis: γενική υποκειμενική στο fundamentum		
2.fons: κατηγορούμενο του υποκειμένου (lex) μέσω του συνδετικού ρήματος est (ασύνδετο σχήμα)		
3.sine mente: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει έλλειψη, εξαίρεση στο εννοούμενο ρήμα (non stant)		
4.ministri: υποκείμενο στο συνδετικό ρήμα sunt		
5.esse: αντικείμενο του ρήματος possumus και τελικό απαρέμφατο		
6.corpias: αντικείμενο στα profligavit και delevit		
7.ravidus: επιρρηματικό κατηγορούμενο του σκοπού στο ρήμα audivit, αναφέρεται στο populus		
8.Falerno: ομοιόπτωτος,επιθετικός προσδιορισμός στο agro		
9.ex insidiis: εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης στο expedivit		
10. Fabii Maximi: γενική αντικειμενική στο insidiis		

(Μονάδες 10)

B.6.β) In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit. Να δηλωθεί ο συντακτικός ρόλος της αντωνυμίας se στην πρόταση (μονάδες 2) και να προσδιοριστεί το συντακτικό φαινόμενο που εκφράζεται με τη χρήση της (μονάδες 4). Να αντικαταστήσετε τον όρο Hannibal με την αντωνυμία ego και να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε να δηλωθεί το ίδιο συντακτικό φαινόμενο για το α' πρόσωπο (μονάδες 4).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

21410-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκονται στους νόμους. Όπως τα σώματά μας χωρίς τον νου/πνεύμα (δεν στέκονται/υπάρχουν), έτσι και η πολιτεία χωρίς τον νόμο δεν στέκεται/υπάρχει. Οι άρχοντες είναι θεράποντες των νόμων, οι δικαστές (είναι) ερμηνευτές των νόμων και τελικά όλοι (εμείς) είμαστε υπηρέτες των νόμων· γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

β) Μόλις βρέθηκε στην Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις ρωμαϊκές στρατιές/ τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων κοντά στον ποταμό Τίκινο, στον ποταμό Τρεβία, στη λίμνη Τρασιμένη και στις Κάννες. Ο Ρωμαϊκός λαός πληροφορήθηκε έντρομος την καταστροφή στις Κάννες. Ο Αννίβας ξέφυγε από την ενέδρα του Φαβίου Μαξίμου στον Φαλερνό αγρό/ στην περιοχή του Φαλερνού αγρού. Αφού συμπλήρωσε 14 χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική.

B.2.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. legibus	i. διαλογή
2. mente	i. μένος
3. civitas	i. κοίτη
4. cladem	ii. κλάσμα
5. revocaverunt	i. επικός

B.6.α)

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1. libertatis: γενική υποκειμενική στο fundamentum		X
2. fons: κατηγορούμενο του υποκειμένου (lex) μέσω του συνδετικού ρήματος est (ασύνδετο σχήμα)	X	
3. sine mente: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει έλλειψη, εξαίρεση στο εννοούμενο	X	

21410-Λύση

ρήμα (non stant)		
4.ministri: υποκείμενο στο συνδυαστικό ρήμα sunt		X
5.esse: αντικείμενο του ρήματος possumus και τελικό απαρέμφατο	X	
6. corias: αντικείμενο στα profligavit και delevit	X	
7.ravidus: επιρρηματικό κατηγορούμενο του σκοπού στο ρήμα audivit, αναφέρεται στο populus		X
8.Falerno: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο agro	X	
9.ex insidiis: εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης στο expedivit		X
10. Fabii Maximi: γενική αντικειμενική στο insidiis		X

B.6.β) In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit.

Το se λειτουργεί ως αντικείμενο στο expedivit και εκφράζει άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια. Καθώς η Λατινική γλώσσα δεν διαθέτει αυτοπαθητικές αντωνυμίες, η αυτοπάθεια μπορεί να δηλωθεί με τη χρήση της προσωπικής αντωνυμίας se. Η αυτοπάθεια είναι ευθεία (ή άμεση), όταν η αντωνυμία se αναφέρεται στο υποκείμενο του ρηματικού τύπου από τον οποίο εξαρτάται (είτε είναι ρήμα είτε ονοματικός τύπος του ρήματος-απαρέμφατο, μετοχή, σουπίνο, γερούνδιο ή γερουνδιακό).

(βλ.ΨΕΒ <http://www.study4exams.gr/latin/course/view.php?id=226> και σχολικό εγχειρίδιο

Λατινικά (Γ Λυκείου Ανθρωπιστικών Σπουδών) - Α Τεύχος- Lectio V)

Μετατροπή: In agro Falerno ego ex insidiis Fabii Maximi me expedivi.